

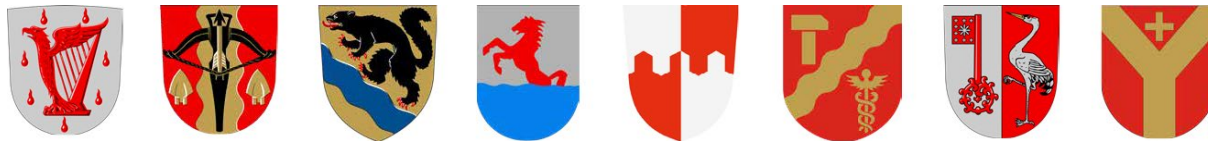
Vinkkipaketti oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin esi- ja perusopetuksessa

Tampereen kaupunkiseudun esi- ja perusopetuksen henkilöstölle suunnattu vinkkipaketti

Tämän vinkkipaketin digi- ja printtiversiot sekä linkkivinkit löydät Osakkeen sivuilta:

<https://osake.eeventti.fi/materiaalit/tuen-vinkkipaketti>

Sisältö

- 1 Vinkkipaketin tarkoitus ja käyttö
- 2 Opetuksen järjestäminen
- 3 Kouluyhteisön toimintakulttuuri
- 4 Vinkkilistat oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin
- 5 Linkkivinkit ja lähteet

1 Vinkkipaketin tarkoitus ja käyttö

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Oppimisen ja koulunkäyntiä koskeva lainsäädäntö ja opetussuunnitelmat uudistuivat 1.8.2025 alkaen. Uudistus toi mukanaan oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, jotka määritellään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa luvussa 7.2.

Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä tarkoitetaan:

- oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa **opetuksen järjestämistä** ja opetuksen **eriyttämistä**,
- eri oppiaineiden ja tiedonalojen kieltä avaavaa **kielitietoista opetusta**,
- **opetusryhmien muodostamista** siten, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa,
- **pedagogisia ratkaisuja**, joilla tukea tarvitsevien oppilaiden lisäksi huomioidaan myös oppilaat, jotka etenevät opinnoissaan tavoitekokonaisuuksittain,
- opettajan kykyä huomioida riittävästi **opetusryhmän tarpeet ja vahvuudet**,
- oppilaiden kanssa työskentelevien **koulunkäynninohjaajien ja muun henkilöstön hyödyntämistä** oppilaiden koulunkäynnin ja opetukseen osallistumisen tukena.

Taustalla lait, suunnitelmat ja tutkittu tieto

Vinkkipaketti oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin on koostettu perusopetuslakiin, opetussuunnitelmiin sekä tutkittuun tietoon perustuen.

Vinkkipaketin tarkoituksena on

1. taustoittaa oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen kokonaisuutta opetuksen järjestämisen sekä toimintakulttuurin näkökulmista,
2. laajentaa ja vahvistaa eriyttämisen keinovalikoimaa opetusryhmissä,
3. inspiroida pohtimaan pedagogisten ratkaisujen mahdollisuuksia,
4. helpottaa oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen suunnittelua sekä arviointia.

Työväline koko kouluyhteisölle

Vinkkipaketti oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin on suunniteltu **koko kouluyhteisön työvälineeksi**.

Vinkkipaketti on suunnattu kouluyhteisössä toimivan esi- ja perusopetuksen opetuksen järjestämisen tueksi. Vinkkejä voidaan soveltuvin osin käyttää myös varhaiskasvatuksen yhteydessä toteutetussa esiopetuksessa.

On hyvä muistaa, että oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt hyödyttävät koko opetusryhmää, vaikka oppilaiden tuen tarpeet vaihtelevat opetusryhmän sisällä. Esimerkiksi yhteiset käytänteet, ennakointi, pilkotut visuaaliset ohjeet sekä strukturointi edistävät koko opetusryhmän oppimista ja toimintaa.

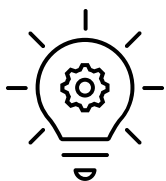
Parhaimmillaan oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt luovat esteetöntä, saavutettavissa olevaa oppimisympäristöä, jossa jokaisen oppilaan osallisuus toteutuu vahvuudet ja tuen tarpeet huomioiden.

Ota vinkkilistat käyttöön!

Tämä vinkkipankki sisältää **vinkkilistoja** mm. opetusjärjestelyihin, eriyttämiseen, pedagogisiin ratkaisuihin ja monialaiseen yhteistyöhön sekä runsaasti **linkkivinkkejä** opetusjärjestelyjen suunnittelun tueksi.

Vinkkilistat toimivat **inspiraationa opetusjärjestelyjen suunnitteluun**. Niiden avulla voit

- muistutella mieleen ja löytää uusia ideoita pedagogisista ratkaisuista ja opetusjärjestelyistä,
- rastittaa jo käytössä olevia ratkaisuja, ja tehdä omia muistiinpanoja,
- arvioida oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tilannetta sekä oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen toteutumista.

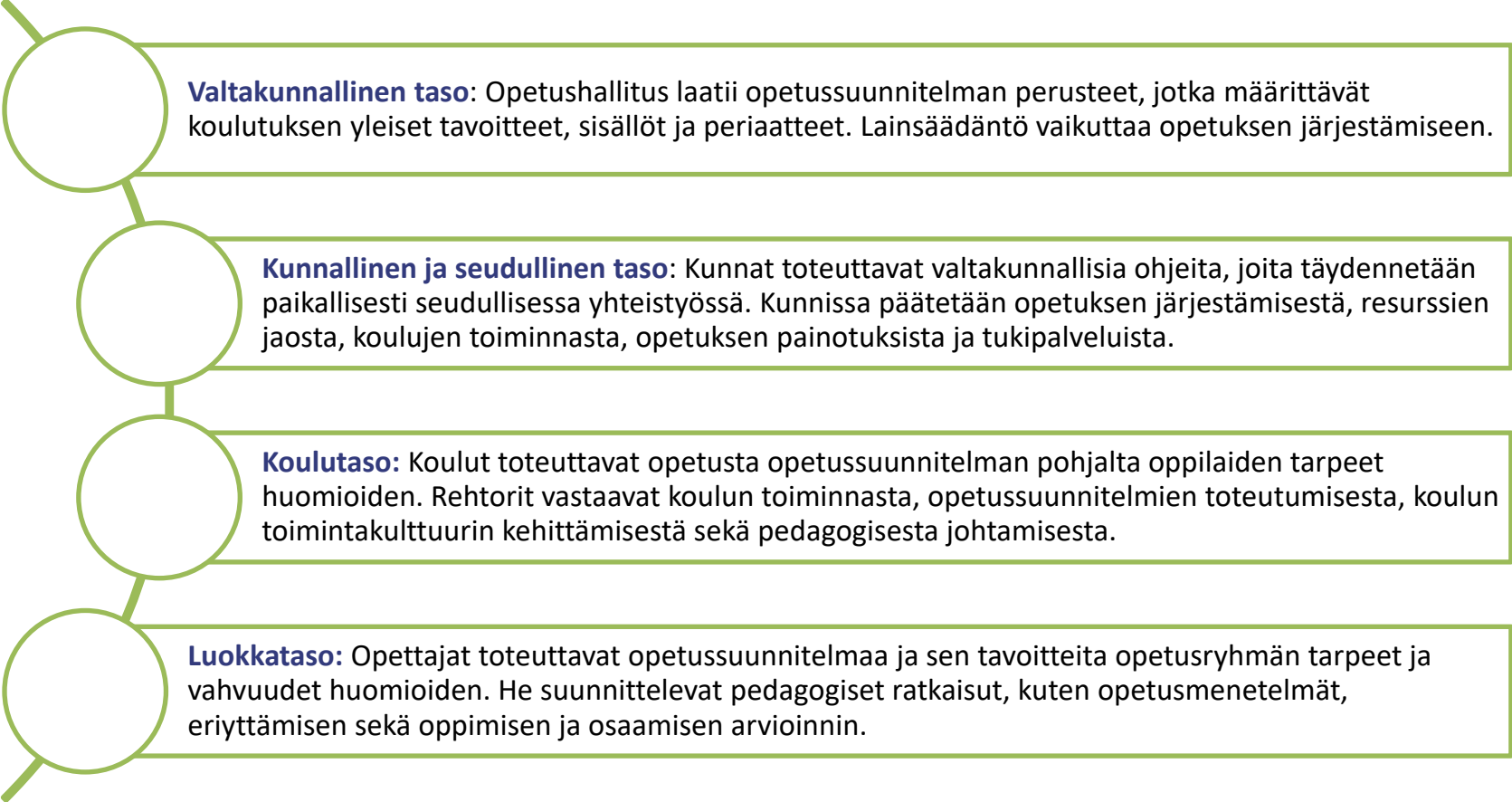
Muistathan, että vinkkilistat ovat suuntaa-antavia, eikä jokaisen vinkin tarvitse toteutua, jotta oppilaalle voidaan tarjota vahvempaa oppimisen tukea.

Uusien eriyttämisen- ja toimintatapojen, käytänteiden sekä pedagogisten ratkaisujen käyttöönotossa on hyvä olla sitkeä ja sinnikäs. Jotta käyttöönotettujen opetusjärjestelyjen tukivastetta voidaan arvioida, tulee niitä toteuttaa johdonmukaisesti järjestelyistä yhdessä sopien ja niihin pitkäjänteisesti sitoutuen.

2 Opetuksen järjestäminen

Esi- ja perusopetuksen järjestämisen eri tasot muodostavat kokonaisuuden

Valtakunnallinen taso: Opetushallitus laatii opetussuunnitelman perusteet, jotka määrittävät koulutuksen yleiset tavoitteet, sisällöt ja periaatteet. Lainsäädäntö vaikuttaa opetuksen järjestämiseen.

Kunnallinen ja seudullinen taso: Kunnat toteuttavat valtakunnallisia ohjeita, joita täydennetään paikallisesti seudullisessa yhteistyössä. Kunnissa päätetään opetuksen järjestämisestä, resurssien jaosta, koulujen toiminnasta, opetuksen painotuksista ja tukipalveluista.

Koulutaso: Koulut toteuttavat opetusta opetussuunnitelman pohjalta oppilaiden tarpeet huomioiden. Rehtorit vastaavat koulun toiminnasta, opetussuunnitelmien toteutumisesta, koulun toimintakulttuurin kehittämisestä sekä pedagogisesta johtamisesta.

Luokkataso: Opettajat toteuttavat opetussuunnitelmaa ja sen tavoitteita opetusryhmän tarpeet ja vahvuudet huomioiden. He suunnittelevat pedagogiset ratkaisut, kuten opetusmenetelmät, eriyttämisen sekä oppimisen ja osaamisen arvioinnin.

3 Kouluyhteisön toimintakulttuuri

Arvot, normit ja toiminnan tavoitteet luovat toimintakulttuuria

Toimintakulttuurilla tarkoitetaan tapoja, joilla yhteisön toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan. Opetussuunnitelman (POPS 2014) mukaan kouluyhteisöjen tavoitteena on luoda toimintakulttuuria, joka **edistää oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä, oppimista, osallisuutta ja kouluun kiinnittymistä tukevia ratkaisuja sekä hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa.**

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on inklusiivinen perusopetus, jossa jokainen oppilas voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena itsenään sekä yhteisön jäsenenä. Inklusiivisuus edistää kaikkien lasten osallisuutta lähiympäristössään sekä lapsia koskevia yhtäläisiä oikeuksia, tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, syrjimättömyyttä ja moninaisuuden arvostamista.

Jokaisella kouluyhteisön jäsenellä on vaikutusta toimintakulttuuriin.

Kouluyhteisön toimintakulttuurilla on yhteiskunnallisia vaikutuksia. Se muokkaa arvoja ja asenteita, edistää yhteiskunnallista osallisuutta, hyvinvointia ja kestäväää kehitystä sekä torjuu eriarvoisuutta ja syrjimistä.

Kouluyhteisön toimintakulttuuri

Systemaattinen johtaminen ja kehittäminen: kouluyhteisön arvot, oppimiskäsitys ja opetus- ja kasvatustyölle asetetut tavoitteet, toiminnan rakenteet, työn organisointi, suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi

Pedagogisen osaamisen kehittäminen ja ammatillisuus: ammatti-identiteetin vahvistaminen, koulutukset ja kurssit, omaehtoinen opiskelu, mentorointi, työnohjaus, verkostot

Ilmapiiri, toisia arvostava ja avoin vuorovaikutus sekä rakentava yhteistyö:

kaikkia yhteisön jäseniä osallistava sekä luottamusta vahvistava keskustelu, palautteen antaminen ja vahvistaminen, moninaisuuden hyväksyminen, myönteisyys ja kannustaminen, jaettu johtajuus, viestintä, työhyvinvoinnin tukeminen, yhteiset pelisäännöt

Pedagogiikka sekä yhteiset, johdonmukaiset arjen ja opetuksen käytänteet: opetus- ja kasvatustyön tavoitteet, oppimisen ja koulunkäynnin yhteissuunnittelu, toteuttaminen ja arviointi, pedagogiset ratkaisut, eriyttäminen, kielitietoinen opetus sekä yhteiset arviointikäytännöt ja työskentelytavat, oppilastuntemus, oppilaslähtöisyys ja oppilaiden osallisuus opetustyön laadun lähtökohtana

Oppimisympäristöt: inspiroivat tilat, paikat, yhteisöt, käytänteet, välineet, tarvikkeet, yhteisöllisyys, sosiaalinen osallisuus, ryhmäyttäminen, esteettömyys ja saavutettavuus, lähikouluperiaate

Pohdintatehtävä: Minun vaikutukseni kouluyhteisöön

Voit tehdä tehtävän itse tai oppilaiden kanssa.

- 1. Mitä toimintakulttuuri tarkoittaa:** Pohdi, mitkä asiat vaikuttavat koulun ilmapiiriin ja yhteishenkeen. Miten kunnioitus, avoimuus, arvostava kohtaaminen ja positiivinen vuorovaikutus näkyvät koulun arjessa?
- 2. Oma roolini kouluyhteisössä:** Mieti, millä tavoin sinä toimit koulussa ja miten se vaikuttaa muihin. Mitä pieniä tekoja teet, jotka edistävät positiivista toimintakulttuuria?
- 3. Haasteet ja ratkaisut:** Mitkä asiat voivat heikentää koulun ilmapiiriä? Miten jokainen voi omalla toiminnallaan estää näitä ongelmia ja edistää hyvää yhteisöllisyyttä?
- 4. Konkreettinen teko:** Etsi yksi pieni, konkreettinen teko, jonka voisit toteuttaa heti koulussasi parantaaksesi toimintakulttuuria. Miten se vaikuttaisi kouluyhteisöön?

3 Vinkkilistat oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin

Käytännön toimenpiteitä koulutasolla

Rehtorin vastuu	Henkilöstöresurssi	Osaamisen vahvistaminen
☐	☐	☐
☐ Johtaminen: arvot, tavoitteet, suunnittelu, toteuttaminen, arviointi	☐ Yhteisopettajuus	☐ Tampereen seudun Osakkeen palvelut
☐ Lukuvuosisuunnitelma, OPS	☐ Samanaikaisopettaja	☐ Kollegan tuki
☐ Saavutettavuus ja esteettömyys	☐ Resurssiopettaja	☐ Itsenäinen opiskelu (esim.OPH, NMI, Valteri ym.)
☐ Opetusryhmien muodostaminen	☐ S2-opettaja	☐ Ammatilliset verkostot ja tapahtumat
☐ Yhteistyörakenteet	☐ Kietu-opettaja	☐ Mentorointi
☐ Henkilöstöresurssin kohdentaminen	☐ Erityisopettaja	☐ Työnohjaus
☐ Lukujärjestys: palkitukset	☐ Erityisluokanopettaja	☐
☐ Osaamisen kehittäminen	☐ Ryhmäkohtainen koulunkäynninohjaaja	☐
☐ Tiedonsiirron sujuvuus siirtymävaiheissa oppilastuntemuksen varmentamiseksi	☐	☐

Oppimisympäristön saavutettavuus ja esteettömyys

Tilajärjestelyt	Tilajärjestelyt	Istumapaikka
☐	☐	☐
☐ Siisteys, selkeys, järjestys: pulpettien paikat, tavaroiden paikat, julisteet suorassa ja ehjiä	☐ Tarkastuspiste samassa paikassa	☐ Lähellä opettajaa
☐ Valaistus	☐ Luokkatilan pysyvyys	☐ Luokan takana
☐ Akustiikka	☐ Lukemisen ja kirjoittamisen tukivälineet saatavissa luokkatilassa: lukuviivain, väripaperi, värikalvo ym.	☐ Tarkkaavaisen oppilaan vieressä
☐ Lämpötila	☐ Aktiivisuuden säätelyn välineet luokkatilassa: sinitarra, piipunrassi, pehmopallot, aktiivittynyt, liukueste ja jumppakuminauha tuoliin ym.	☐ Kaukana häiriötekijöistä
☐ Tilan jakaminen: sermit	☐ Rauhoittamisen välineet saatavissa luokkatilassa: painopeitto, -käärme, -liivit, stressipallot, sermit, kuulosuojaimet ym.	☐ Työrauhaa tukeva, opettajan pedagogisin perustein kirjattu istumajärjestys
☐ Säännöt näkyvillä	☐ Ruokailun järjestäminen tarvittaessa rauhallisessa tilassa/ajankohdassa	☐ "Konttori" -työpiste
☐	☐ Opasteet/ vihjeet/ värit tiloissa kulkemiseksi	☐ Pysyvät istumapaikat luokissa ja ruokalassa

Oppimisympäristön saavutettavuus ja esteettömyys

Strukturointi	Välineiden käyttäminen
☐	☐
☐ Tuntirakenne näkyviin	☐ Visuaalinen kuvatuki toiminnanohjauksen tukena
☐ Oppitunnin tavoitteen määrittäminen	☐ Lukuviivain
☐ Tunnin yhteinen, selkeä aloitus	☐ Ajan hahmottaminen: Time timer, tiimalasi, Mouse timer, online-stopwatch ym.
☐ Tunnin kulku ja tavoitteet (ensin – sitten –lopuksi)	☐ Tilan jakaminen: sermi
☐ Muutosten ennakointi	☐ Hypistelyvälineet: nystypallo, sinitarra, piipunrassi, spinneri, popit
☐ Kuvatuki	☐ Aktiivittynyt
☐ Rutiinit tunnin rakenteessa	☐ Liukestealusta
☐ Rauhoittuminen tunnin alkuun ja loppuun	☐ Jalkarulla/kuminauha
☐ Päiväjärjestys ja päivän ohjelman läpikäyminen	☐ Kuulokkeet, musiikin kuuntelu
☐	☐ Kuulosuojaimet

Kielitietoinen opetus

Opetustilanteessa	Oppimateriaalit	Opiskelustrategiat
☐	☐	☐
☐ Keskeisten käsitteiden avaaminen	☐ Saavutettavuuskirjasto Celian palvelut	☐ Lukemisen strategiat
☐ Sanavaraston laajentaminen	☐ Oppimateriaalien valmiit sanastot: Sanomapron Sanastot-sovellus	☐ Tiivistelmien kirjoittaminen
☐ Opiskeltavien käsitesanojen sanasto	☐ Oppimateriaalien äänikirjasovellukset: Otavan Nova, Sanomapron Arttu	☐ Alleviivaaminen
☐ Käsitekartta: ylä- ja alakäsitteet	☐ Selkotekstit, selkokirjat	☐ Muistiinpanot
☐ Opiskeltavien käsitesanojen sanasto	☐ Tekstin selkiyttäminen: fontti, riviväli, lihavointi	☐ Opiskelustrategioiden opettelu
☐ Selkokielliset ohjeet, kuvatuki	☐ Lukuviivain, värikalvot	☐ Erilaisten tekstilajien tunnistaminen
☐ Selkokiellisyys: opetustilanteen selkokiellisyys	☐ Värillisen paperin käyttäminen monisteen pohjana	☐
☐ Opiskeltavien asioiden jäsentäminen	☐ Paperinen oppimateriaali	☐
☐ Oppimista tukevat aktiviteetit	☐ Tietokoneen käyttö tuottava kirjoittaminen, pitkät vastaukset, muistiinpanot	☐
☐ Tekstit: tiivistelmät, tukisanalistat, tekstin ydinvirkkeet	☐	☐
☐ Vuorovaikutuksen tukeminen kielenkäyttötilanteissa	☐	☐
☐	☐	☐

Eriyttäminen

Eriyttäminen	Tavoitteet	Tehtävät	Kotitehtävät
☐	☐	☐	☐
☐ Etenemisnopeus	☐ Oppilaalla on tieto opittavista tavoitteista	☐ Luokassa	☐ Merkinnät taululle
☐ Opittavan asian syvyys ja laajuuden eriyttäminen esim. rajattu urakka	☐ Oppilaalla tieto opittavien asioiden arviointikriteereistä	☐ Oppilaskohtaisesti	☐ Merkinnät Wilmaan
☐ Työskentelytavat	☐ Oppilaan mahdollisuudet vaikuttaa omaan oppimisen suunnitteluun	☐ Oppilaan mahdollisuudet vaikuttaa: tehtävien järjestys, tehtävien taso	☐ Merkintä kirjaan tai läksyvihkoon: post it –lappu, kirjanmerkki
☐ Työskentelyn lisäaika	☐ Oppilaan mahdollisuudet asettaa itselleen oppimisen ja työskentelyn tavoitteet	☐ Tehtävien vaatimustason eriyttäminen alas- ja ylöspäin	☐ Eriyttävät läksytehtävät
☐ Materiaali: tiivistelmät, kertaus, lyhennetyt tekstit, ylöspäin eriyttävä, e-kirjat	☐ Tavoitteiden säännöllinen uudelleenarviointi ja asettaminen	☐ Tehtävien määrä	☐ Oman puhelimen tai tabletin käyttö
☐ Äänikirjat: Oppimateriaalien omat äänikirjat, saavutettavuuskirjasto Celia	☐ Tuntityöskentelyn kriteerit oppilailla tiedossa	☐ ViLLE-oppimisympäristön hyödyntäminen	☐ Suullinen läksy
☐ Havainnollistamismateriaalit	☐ Jokainen opiskelee omalla taitotasollaan	☐ Urakkatehtävät	☐ Kuvatuellinen läksy
☐	☐	☐	☐ Läksyparkki

Eriyttäminen

Opetus	Osaamisen näyttäminen	Koejärjestelyt	Palaute
☐	☐	☐	☐
☐ Opettajan puheen ja tekemisen rytmittäminen	☐ Kokeet	☐ Lisäaika	☐ Itsearviointi
☐ Havainnollistaminen konkreettisoin välinein	☐ Portfoliot	☐ Koepaperin leikkaaminen osiin	☐ Vertaisarviointi
☐ Mallintaminen, toistot	☐ Esitelmät	☐ Kokeiden suorittaminen erillisessä tilassa	☐ Arviointikeskustelut
☐ Visuaalisuus	☐ Muut kirjalliset tuotokset	☐ Suullisten kokeiden käyttö	☐ Säännöllinen, myönteinen palaute
☐ Audititiivisuus	☐ Suulliset esitykset	☐ Kokeen suullinen täydentäminen	☐ Tavoitteen suuntainen kannustava ja rohkaiseva palaute
☐ Toiminnallisuus	☐ Videot	☐ Koealueen suorittaminen osissa, välikokeet	☐ Palaute tehtävien teosta
☐ Oppilaiden osallisuus suunnittelussa	☐ Vihkotyöskentely	☐ Koetehtävän selventäminen suullisesti	☐ Onnistumisten sanoittaminen ja näkyväksi tekeminen
☐ Ohjeiden selkeys, pilkkominen, vaiheistaminen	☐ Tehtäväpaketit	☐ Pari- ja ryhmäkokeet	☐ Palaute tuntityöskentelystä
☐ Yksilöllinen ohjaaminen	☐ Pari- ja ryhmätyöt	☐ Aikuisen tuki kokeessa	☐ Oppilas tietää, mitä häneltä odotetaan
☐ Ohjeen ymmärtämisen varmistaminen	☐ Projektit	☐ Muistilapun/ajatuskartin käyttäminen kokeessa	☐ Kannustava palaute näkyviin Wilmaan
☐ Tehtävänannot suullisesti ja visuaalisesti: kuvatuksi	☐ Urakat	☐ Kertausmateriaalit	☐ Muu palaute Wilmaan rakentavassa muodossa
☐ Selkokielisyys	☐ Opintoretiket	☐	☐
☐ Sanoittaminen myönteisessä muodossa	☐	☐	☐
☐ Tauot: mahdollisuus liikkua, työskentelyn rytmittäminen	☐	☐	☐

Pedagogiset ratkaisut oppimisen tueksi

Keskittyminen ja tarkkaavuus	Keskittyminen ja tarkkaavaisuus	Vireystilan säätely ja aistit	Vireystilan säätely ja aistit
☐	☐	☐	☐
☐ Istumajärjestys keskittymistä tukeva	☐ Selkeys ja yksinkertaisuus	☐ Vireystilamittari käytössä	☐ Näkö: valaistus, etäisyys taulusta, suunta suoraan opettajaan päin
☐ Aktivoinnin välineet: sinitarra, piipunrassi, pehmopallot, aktiiviyynyt, liukueste ja jumppakuminauha tuoliin	☐ Tehtävänannot suullisesti ja visuaalisesti	☐ Vireystilan nostaminen aktiivisuutta lisäävillä harjoitteilla	☐ Kuulo: akustiikka, kuulosuojaimet, etäisyys opettajasta, suunta opettajaan päin, melutason laskeminen
☐ Rauhoittamisen välineet: painopeitto, -käärme, -liivit, stressipallot, sermit, kuulosuojaimet ym.	☐ Toiminnan pilkkominen vaiheisiin, vaiheet esille, kuvittaminen	☐ Vireystilan laskeminen rentoutta lisäävillä harjoitteilla	☐ Haju: hajusteiden tuoksuttomuus, tilan tuulettaminen, ympäristön rauhallisuus
☐ Piirtäminen keskittymisen tukena	☐ Yksilöllinen ohjaaminen	☐ Tauottaminen	☐ Maku: ruoka erillään vai sekoitettuna,
☐ Tauot, mahdollisuus liikkua, työskentelyn rytmittäminen	☐ Päivärytmin ennakointi ja strukturointi	☐ Rentoutumistaitojen harjoittelu: rauhoittumishetket, mindfulness, hengitysharjoitukset	☐ Tunto: paino- ja hypistelyvälineet, kuminauhat, purutuotteet, kosketus, siirtymät, jonotukset, käsien pesu
☐	☐	☐ Ruokailurytmi ja eväät	☐ Oppimisympäristön aistiärsykkeiden minimoiminen tarvittaessa
☐	☐	☐	☐ Hiljainen sisävalitunti

Pedagogiset ratkaisut oppimisen tueksi

Tunne- ja vuorovaikutustaidot	Tunne- ja vuorovaikutustaidot	Käyttäytymisen tukeminen	Käyttäytymisen tukeminen
☐	☐	☐	☐
☐ Tunnistamisen harjoittelu	☐ Selkeät säännöt ja seuraamukset. Säännöt kuvitettuna.	☐ Tunnin rakenteen strukturointi	☐ Ennalta sovittu rauhoittumispaikka
☐ Nimeämisen harjoittelu	☐ Oppilaiden välisen myönteisen vuorovaikutuksen vahvistaminen	☐ Istumajärjestyksen suunnittelu pedagogisin perustein	☐ Sovitut tavat ei-toivottuun käyttäytymiseen puuttumiseksi
☐ Tunnesäätelyn harjoittelu	☐ Toisen oppilaan tuki	☐ Säännöt esillä ja niistä pidetään kiinni	☐ Taitopuutteiden opettaminen ja johdonmukainen harjoittelu
☐ Tunteiden ilmaisemisen harjoittelu	☐ Kiusaamiseen ja ristiriitatilanteisiin puuttuminen ja selvittäminen	☐ Itsesäätelyn harjoitleminen	☐ Jäävuorimalli
☐ Tunteiden, ajatusten ja tilanteiden sanoittaminen	☐ Opettajan muodostamat ryhmät ja parit	☐ Henkilökohtainen palkintojärjestelmä	☐ Oppilas tietää, mitä häneltä odotetaan
☐ Haastavien tilanteiden läpikäyminen: piirtäminen, sariakuvat, sosiaaliset tarinat	☐ Taitopuutteiden opettaminen ja systemaattinen harjoitleminen	☐ Toivotun käyttäytymisen vahvistaminen välittömällä palautteella	☐ Kannustava palaute näkyviin Wilmaan
☐	☐	☐	☐ Muu palaute Wilmaan rakentavassa muodossa

Pedagogiset ratkaisut oppimisen tueksi

Puhejännitys	Hahmottaminen	Hahmottaminen
☐	☐	☐
☐ Keskustelu parin kanssa	☐ Vaikeuksien kartoittaminen	☐ Visuaalinen: kuvien käyttö, tulkinta, lisäaika, pelit,
☐ Keskustelu ryhmässä	☐ Pysyvät paikat: luokat, tavarat, vaatesäilytys, oma tila	☐ Itseohjautuvuus: struktuurit, pilkkominen, visualisointi, aikuisen tuki
☐ Kuiskaaminen	☐ Tilan selkeyttäminen: värikoodit, kulkureitit liikunnassa pelien tukeminen värein	☐ Taidot: yksityiskohdista kokonaisuus ja toisinpäin, nimeäminen
☐ Eleviestintä	☐ Visuomotoriikka: pallon heittäminen-kiinniotto, kynäote, leikkaaminen, liikuntapelit, lautapelit	☐ Avaruudellinen hahmottaminen, lukujonotaidot ja looginen päättely
☐ Aikuisen kanssa kahdenkeskinen keskustelu	☐ Työjärjestys saatavilla: puhelimessa kuvana, laminoituna paperilla ym.	☐ Kehon hahmottaminen
☐ Parin kanssa esiintyminen	☐ Ajan hahmottaminen: aikarajat, analoginen vai digitaalinen muoto, viikonpäivät, vuodenajat	☐ Kirjoitussuunnan ja vahvistaminen, välineiden käyttö, strategioiden vahvistaminen
☐ Oppilaan kanssa keskustelu tavoista, jotka ovat mahdollisia	☐	☐
☐ Työtapojen valinta	☐	☐
☐ Vaihtoehtoiset suoritustavat: videot, äänitteet	☐	☐
☐ Peukku-kommunikaatio (ylös, keskelle, alas)	☐	☐

Pedagogiset ratkaisut oppimisen tueksi

Siirtymätilanteiden tukeminen	Työrauhan tukeminen	Työrauhan tukeminen
☐	☐	☐
☐ Vaikeuksien juurisyiden selvittely: hahmottaminen, pelot, ahdistus, välttely, häpeä osaamattomuudesta	☐ Tunnin rakenteen strukturointi	☐ Yhdessä sovitut käytänteet esim. 3K - Keskeytä, katso ja kuuntele!
☐ Opasteet tai kuvitettu reitti oppimisympäristössä	☐ Istumajärjestykseen vaikuttaminen	☐ Tunnin säännöt esillä ja niistä pidetään kiinni.
☐ Riittävä aika siirtymiin	☐ Oppilaiden ryhmittely	☐ Oppilas tietää mitä häneltä odotetaan
☐ Siirtymien harjoittelu	☐ Ryhmän yhteinen palkintojärjestelmä	☐ Kannustava palaute Wilmaan
☐ Muistisäännöt	☐ Konkreettinen ohjaus, esim. Istu ja katso eteenpäin	☐ Muu palaute Wilmaan rakentavassa muodossa
☐ Itseohjautuvuuden tukeminen esim. kuvin	☐ Välitön palaute, kehuilla vahvistaminen	☐ Tarvittaessa henkilökohtaiset, ohjaavat keskustelut oppilaiden kanssa
☐ Oppilaalla tiedossa, mitä häneltä odotetaan	☐	☐
☐ Siirtymätilanteiden ennakointi	☐	☐
☐ Toisen oppilaan tuki siirtymässä	☐	☐
☐ Aikuisen tuki siirtymässä	☐	☐

Pedagogiset ratkaisut koulunkäynnin tueksi

Kouluun ja ryhmään kiinnittyminen	Kuormittuminen ja opiskelu	Opetus ja yhteistyö	Koulunkäyntikyvyn tuki
☐	☐	☐	☐
☐ Ryhmäyttäminen: Yhteispeli ym.	☐ Kuormituksen arvioiminen ja keventäminen: tilat, tehtävät, aistikuormitus, psyykkinen kuormitus	☐ Oppilastuntemuksen hyödyntäminen	☐ Selkeät odotukset
☐ Turvallinen ilmapiiri: osallisuus, epäasialliseen käytökseen puuttuminen, turvakortti	☐ Joustavuus opintojen etenemisessä ja suunnittelussa	☐ Itseohjautuvuuden tukeminen	☐ Toivotun käyttäytymisen vahvistaminen myönteisin keinoin
☐ Hyvän huomaaminen	☐ Koulunkäynnin-/yhteisöohjaajan tuki	☐ Oppilaan kuunteleminen	☐ Yksilöllisesti selkeät odotukset käyttäytymiselle
☐ Tunnetaitojen harjoittelu	☐ Erityisopettajan/ erityisluokanopettajan tuki	☐ Selkeät struktuurit tunneissa	☐ Tilanteiden ennakointi
☐ Hyvinvointitaitojen harjoittelu	☐ Oppilaanohjaus	☐ Yhteiset rutiinit oppitunneilla ja välitunneilla	☐ Selkeästi annetut ohjeet
☐ Vuorovaikutustaitojen harjoittelu	☐ Vaihtelevat työskentely- ja suoritustavat	☐ Poissaolojen ja myöhästymisten seuranta sekä puuttuminen	☐ Johdonmukainen, välitön, kannustava ja tehokas palaute
☐ Itsetunnon vahvistaminen	☐ Oppilaan osallisuus opintojen suunnittelussa ja toteutuksessa	☐ Tiivis yhteistyö kotiin: yhteiset sopimukset	☐ Opetustilanteiden organisointi ja pedagogiikka
☐ Siirtymävaiheiden tuki ja tiedonsiirto oppilastuntemuksen perustana	☐ Huoltajien sitouttaminen koulunkäynnin suunnitteluun ja toteutukseen	☐ Läsnäolon tukeminen	☐ Taitojen systemaattinen harjoittelu
☐	☐	☐ Käyttäytymisen tukeminen	☐ Vahvempi ohjaaminen toivottuun käyttäytymiseen
☐	☐	☐ Juurisyiden selvittäminen: poissaolokartoitukset esim. ISAP, SNACK	☐ Huoltajien osallisuus ja sitouttaminen koulunkäynnin tukemiseen
☐	☐	☐ Yhteistyö opiskeluhuollon ammattilaisten kanssa	☐
☐	☐	☐ Yhteistyö lastensuojelun kanssa	☐

Monialainen yhteistyö

Koulunkäynninohjaajat	Opiskeluhoolto	Muu henkilöstö
☐	☐	☐
☐ Päivän aloitus ja päivän läpikäyminen oppilaan kanssa	☐ Yhteisöllinen opiskeluhoolto: ilmiöt, yhteisöllinen työ	☐ Yhteisöohjaajat
☐ Ohjaus tunnin aikana	☐ Luokkatyöskentelyn tukeminen: ryhmäyttäminen ym.	☐ Kouluvalmentajat
☐ Apuna siirtymissä	☐ Koulupsykologi: oppimisvaikeuksien kartoittaminen, tunnetaitojen vahvistaminen keskustelutuki	☐ Nuoriso-ohjaaja
☐ Apuna tilanteiden ennakoinneissa	☐ Koulukuraattori: vuorovaikutustaitojen ja sosiaalisen osallisuuden vahvistaminen, keskustelutuki	☐ Kasvatusohjaaja
☐ Oppilaan apuna itsesäätelyn harjoittelemisessa	☐ Kouluterveydenhuolto: ravitsemus, lääkehoidollinen tuki, yksilökohtainen tuki	☐ Muut kouluyhteisössä toimivat
☐ Toiminnanohjauksen harjoittelu oppilaan kanssa	☐ MAR-monialainen asiantuntijaryhmä oppimisen tuen arvioinnin tukena	☐
☐ Perehdytetty oppilaiden tuen tarpeisiin	☐ Yksilökohtainen opiskeluhoolto	☐
☐ Ohjeistus etukäteen oppituntiin liittyvistä asioista	☐	☐
☐ KKO:n omat havainnot oppilaista	☐	☐
☐ Yhdessä sovitut työtavat aikuistiimin kesken	☐	☐
☐ Yhteyslinkkinä koulun ja kerhon välillä (päivittäinen tilanne)	☐	☐

Muistiinpanoja

Muistiinpanoja

[illegible]

4 Linkkivinkit ja lähteet

Linkkivinkit

Löydät lisää vinkkejä oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen tueksi aihealueittain keräämistämme linkkivinkeistä.

Aiheita ovat mm. kielitietoinen opetus, koulunkäynnin tukeminen, hyvinvointitaidot, tunne- ja vuorovaikutustaidot, ryhmäytyminen, neuromoninaisuus.

[Katso linkkivinkit tästä](#)

Lähteet

Koulu kunnossa –hanke: Varhainen puuttuminen koulupoissaoloihin.

[Koulukunnossa opettajan miniopas](#)

Nokian kaupunki. 2023. Tuen portaat ja tukitoimien vinkkilista

Närhi, V. 2023. Miten tukea onnistumista koulussa? Itä-Suomen aluehallintoviraston luentotilaisuus.

Opetushallitus: [Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet](#)

Opetushallitus: [Kielitietoinen opetus.](#)

Puustjärvi, A. 2023. Mitä opettajan tulisi tietää neurokehityksellisistä häiriöistä? Itä-Suomen aluehallintoviraston luentotilaisuus.

Sandberg, E. 2024. Yleinen tuki. Laadukas kasvatus, ohjaus ja pedagogiikka.

Sandberg, E. 2022. Pedagoginen tuki perusopetuksessa ja toisella asteella.

Valteri. 2025. [Kiva, kun tulit! Pieni opas koululäsnäolon tueksi ja poissaolojen vähentämiseksi.](#)

Valteri.2025. [Neuromoninaisuutta tukemassa-Työkaluja koulympäristön kehittämiseen.](#)

Toivottavasti sait vinkeistä apua ja inspiraatiota!

Koottu seudullisessa yhteistyössä:

Outi Etu-Seppälä, Tampereen kaupunki

Tiia-Pauliina Ahokangas, Nokian kaupunki

Tiina Lammi, Pirkkalan kunta

Katariina Ratia, Tampereen seudun Osake

Tietopakettia kehitetään käyttökokemusten ja annetun palautteen perusteella. Voit antaa palautetta osoitteeseen osake@tampere.fi

